

Bjartskygni á Bókatingi

Eru vit ikki ov bjartskygd?

Spurdi Gunnar Hoydal, sum var orðstýrari, tá orðið varð givið leyst á Bókatinginum friggjadagin.

Niðurstøðan hjá honum, eftir at hann hevði høyrð øll tey, sum lögdu fyrri, var tann, at støðan hjá bókini í Føroyum er góð. Og hetta undraðist hann á. Hann spurdi, um ikki varð latið ov væl at.

Hann fekk ikki nakað beinleiðis svar. Orðaskiftið bleiv ikki so drúgv, náttúrðatiðin nærkaðist og fólk høvdu sitið í góðan hálfan fjórða tíma.

SKERD

Landsbókasavnið, sum fekk í lag hetta fyrsta Bókatingið í Føroyum nú størsti høvundur landsins fyllir 90, hevði biðið nøkur fólk leggja fyrri, hvørt við sínum evni. Tey fingu eitt korter í part.

Jóanes Nielsen tosaði um "at skriva fagurbókmentir", Jóan Pauli Joensen um "at skriva yrkisbókmentir", Elin Súsanna Jacobsen um "at týða til føroyskt", Ingrid Sondum, Rógvi Thomsen og Turið S. Joensen svaraðu trim-um spurningum: "eiga vit høvundar, ið duga at skriva?", eiga vit prentarar, ið duga at prenta?, pengar til bókaútgávu og hvat so?", Jon Hestoy og Stig Rasmussen, prentsmiðjueigarar, høvdu fingið evnið "vit duga tað, vit kunna, og kunna", Kári Ártung tosaði um "at selja bókur", Malan Simonsen um at ummæla "at skriva um tað, hini skriva" og Marjun Patursson greiddi frá um "bókasøvnini og leiklut teirra".

Sparingarhugurin hjá samgonguni rakar eisini bókaútgávuna. Til dømis fær Bókadeildin hjá Føroya Lærarafelag, sum í 1989 gav út 57 barnabókur, 300.000 kr. minni úr landskassanum í ár. Jáltanin er 1,2 mill. kr. Í fjør var hon 1,5 mill. kr.

Ingrid Sondum, sum er leiðari á Bókadeildini, greiddi frá virkseminum hjá hesum størsta forlagnum í landinum. Umframt tær 57 bókurnar gav Bókadeildin út tíggu Barnabløð í 1989. Sølvan í fjør var 1,1 mill. kr. Forlagið rindaði 61 fólkum tilsamans 700.000 kr. í samsýningum fyrri at tekna, skriva, lesa rættlestur ella annað.

Bára triggjar uppruna-bókur komu í fjør.

- Bókahandlarnir vilja hava størri vinning.

Bókasavnslógin skal endurskoðast, áðrenn hon er farin at virka.

Bókbendaravirki ikki kappingarfør og nógv dýrari enn dansk. Størsta forlagið 20% skert á figgjarlógini.

Bókasøvnini í Havn frætta næstan dagliga um trotið á bókasøvnnum úti á bygð.

Bókabíurin er væl umtóktur í teimum bygðum, hann vitjar.

Fleiri føroyskar bókur verða læntar enn dansk.

Nýggja bókasavnslógin, sum ikki enn er farin at virka, áleggur kommununum at hava bókasavn.

- Vit hava ov lítið á føroyskum, sum er nóg gott at geva út. Men tað er eisini gott fyrri okkum at vita, hvat hendir uttan fyrri eingjargarðarnar, segði Ingrid Sondum.

OV DÝRT

Ingrid Sondum nevndi eisini prentingina. Myndabókurnar, Bókadeildin gevur út, eru prentaðar saman við somu bókum á øðrum málum, tí hetta er biligari. Tekstbókurnar eru eisini ov dýr at prenta í Føroyum. Ofta er prentingin vánalig og bókurnar verða ikki lidnar ásettum úðina.

- Vit hava tosað við formannin í Prentsmiðjueigarafelagnum um betri úrslit og síðani eru hend framstúg. Vit vilja helst prenta alt her heima. Men forlógini mugu seta prentsmiðjunum krøv, skal ikki alt prentarbeiðið fara av landinum.

PENGARNIR

Pengar vóru eitt afturvendandi orð á Bókatinginum, júst sum á øðrum tingum.

Leiðarin á Skulabókasavninum, Rógvi Thomsen, læt ikki so illa at jáltanini á figgjarlógini 1990. Hon er tann sama sum í 1989. Landsstýrið hevði annars lækkað hana til 4,1 mill. kr., men figgjarnevndin hækkaði hana aftur í 4,9 mill. kr.

Tað skiltist á Jóanesi Nielsen, at føroyskir høvundar skriva bara stutt-søgur og yrkingar, tí tað er ov dýrt at skriva skald-søgur. Sjálvur ætlaði hann at royndu fyrri nøkrum árum síðani, tá hann arvaði 100.000 kr.

Turið S. Joensen, for-kinna í Rithøvundafelagnum, mælti til at geva høvundum løn í eina tíð fyrri at skriva bókur.

Fram kom, at føroyskar bókur eru biligari enn dansk, tí okkara høvund-

ar onki fáa fyrri at skriva tær.

BÓKAHANDILIN STØRRI PART

Men tað er heldur ikki nakað gullnám at selja bókur, skiltist á Kára Ártung, bókahandlari. Hann upplýsti, at bókahandlarnir ætla at fáa hækkaðan sín part fyrri at selja føroyskar bókur. Hann er 25% av útsøluþrívunum. Fyri dansk bókur fáa teir 40%.

Og hann visti eisini at siga, at Prísráðið ikki heldur hetta ynskið, at hækka vinningin, er órimiligt.

Kári Ártung segði, at føroyskar bókur selja betur og betur og bókasølan yvirhøvur er vaksni, eisini síðani sjónvarpið kom. Hann eftirlýsti ein virkan marknaðarpolitikk hjá forlógnum. Lýsingar hava stóran týdning og ikki minni góðar permur.

INNBINDINGIN

Føroysku prentsmiðjurnar hava lítil maskinorku og tá allar bókur skulu prentast einar seks vikur um heystið, er ikki lætt at halda tíðina, segði Jon Hestoy. Hann segði, at hansara virki leggur dent á heildarloysnir. Prísur og tíð skulu halda. Hann helt, vit kunnu góðtaka 5-6% prísrun samanbórið við onnur lond. Pappír er tollfrítt, men á øðrum tilfari til bókaprent er 6% tollur.

Jon Hestoy tók bók-bindingina upp á mál.

- Vit eiga ikki kappingarfør bókbendaravirki. Tað kostar tvær-tríggjar ferðir so nógv at binda inn eina bók í Føroyum sum í Danmark.

Her má og skal okkurt henda. Føroysku prentsmiðjurnar áttu kanska at stovna eitt lutafelag at standa fyrri bókbinding.

Jon Hestoy nevndi sum dømi, at bók, sum kostar 3,25 kr. at binda inn í Danmark, kostar 11,75 kr. í Føroyum.

Stig Rasmussen góðtók ikki atfinningarnar móti føroysku prentsmiðjunum. Hann vísti á millum annað, at ofta biða

prentsmiðjurnar leingi eittir rættlestrinum frá útgavaranum. Tá hann so kemur, er hann ikki sørt tor-skildur. Tá soleiðis er, er ikki lætt at halda tíðar-freistir.

ENDURSKOÐA

Landsstýrið hevur boðað frá, at nýggja bókasavns-lógin, sum kom í fjør, skal endurskoðast, hóast hon ikki enn er farin at virka.

Hetta upplýsti Marjun Patursson, bókasavndar.

- Bókasøvnini virka enn eftir gomlu lógini og hetta gera Føroyar til eitt menningarlant á hesum øki, samanbórið við londini uttan um okkum. Har er álagt kommununum at hava bókasavn.

Marjun Patursson segði, at nýggja lógin hevur hetta við. Men tað nyttar lítið, so leingi lógin ikki virkar. Hon helt, tað ber ikki til at miðspjæða skúlavirkið, so leingi bókasavnsverkið ikki fylgir við.

Marjun Patursson segði eisini, at kapping er ikki millum bókasøvn og bókahandlar. Tvørturímóti gera søvnini, at sølan veksur. Søvnini stímbra lesihugin ella -fórleikan.

MÁLROKT

Vit skulu ikki hava antin týðingar ella upprunabókur, men bæði, segði Elin S. Jacobsen, sum greiddi frá, hvussu hon týðir barnabókur og sjónleikir. Hon segði, at ein góð týðing er partur í málmenn-ingini og -røktini og tí kann tað verjast, at vit týða bókur úr málum, flestu føroyingar annars lesa.

Malan Simonsen kundi ikki taka undir við sjón-armiðinum, at tað er so torført at fáa fólk at um-mæla bókur. Hjá tíðar-ritinum Brá stendur ikki á at fáa ummælarar, segði hon.

Jóan P. Joensen segði frá tvístøðuni, hann var í sum høvundur. Hann helt, at øll, sum skriva bókur, eru maniðepressiv á ein hátt. Viðhvørt er alt svart vónloysi, viðhvørt ræður bjartskygni. Hann greiddi frá, hvussu hann eina tíð hann undan fólk, sum vildi tosa við seg um sluppi og sluppiðina.

Ongin yvirlýsing varð gjørd á Bókatinginum, sum var alment.

hd